

LIFE GREAT BUSTARD ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

A tűzok határon átnyúló védelme
Közép-Európában
2016–2024

WWW.GROSSTRAPPE.AT
WWW.TUZOK.HU

A projekt leírása

A projekt címe

A tűzok határon átnyúló védelme
Közép-Európában
(LIFE15 NAT/AT/000834)

Acronym

LIFE Great Bustard

Kedvezményezettek és partnerek

A koordináló kedvezményezett az Osztrák Tűzokvédelmi Társaság (ÖGG).
A projekt összesen 9 társult kedvezményezett, 2 társfinanszírozó és 2 együttműködő partner közreműködésével valósult meg.

A projekt időtartama

2016. 11. 07. - 2024. 10. 31.

A projekt költségvetése

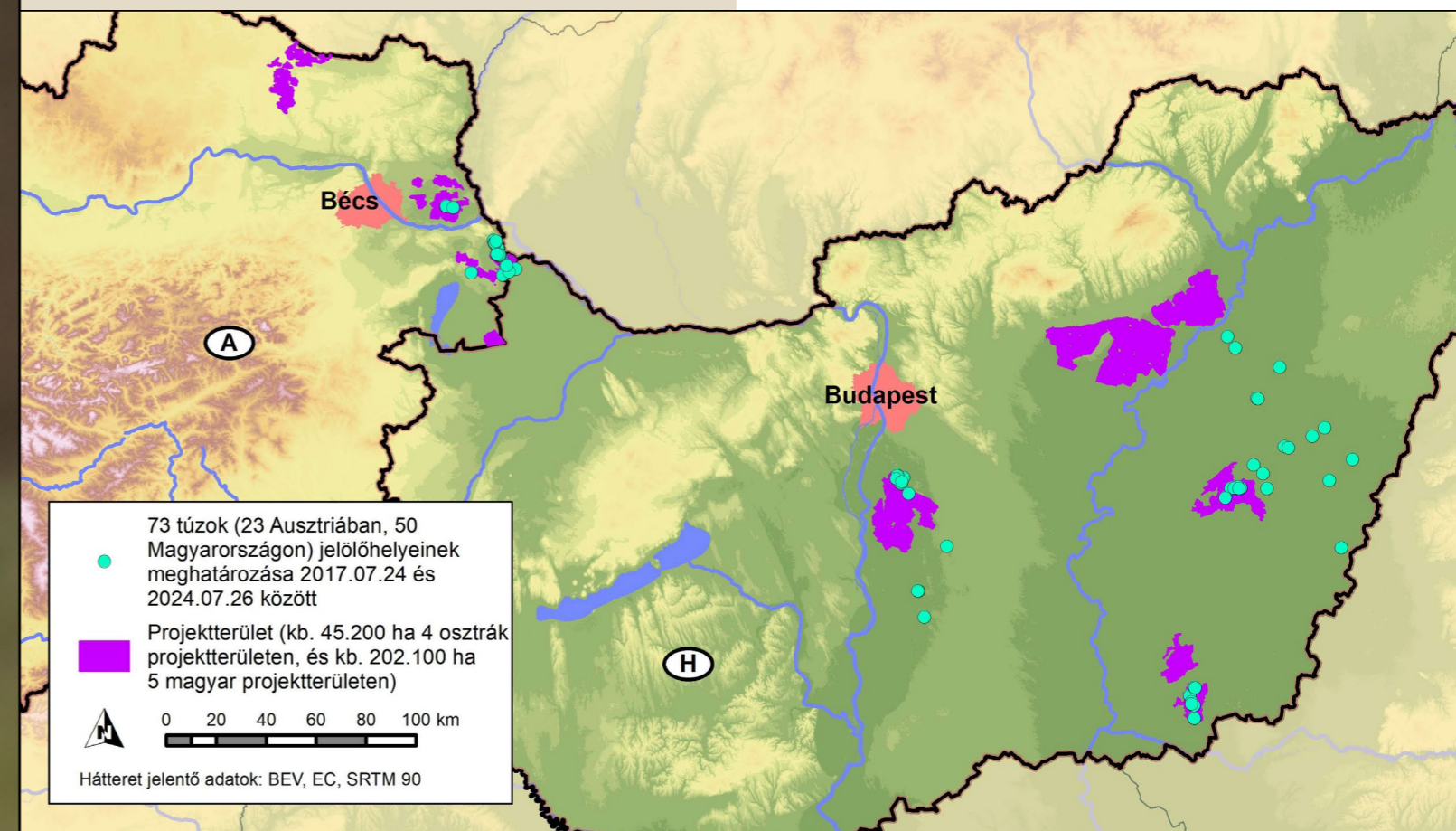
Teljes tervezett költség: 8,399,265 €
EU-s támogatás: 5,962,905 € (70.99 %)

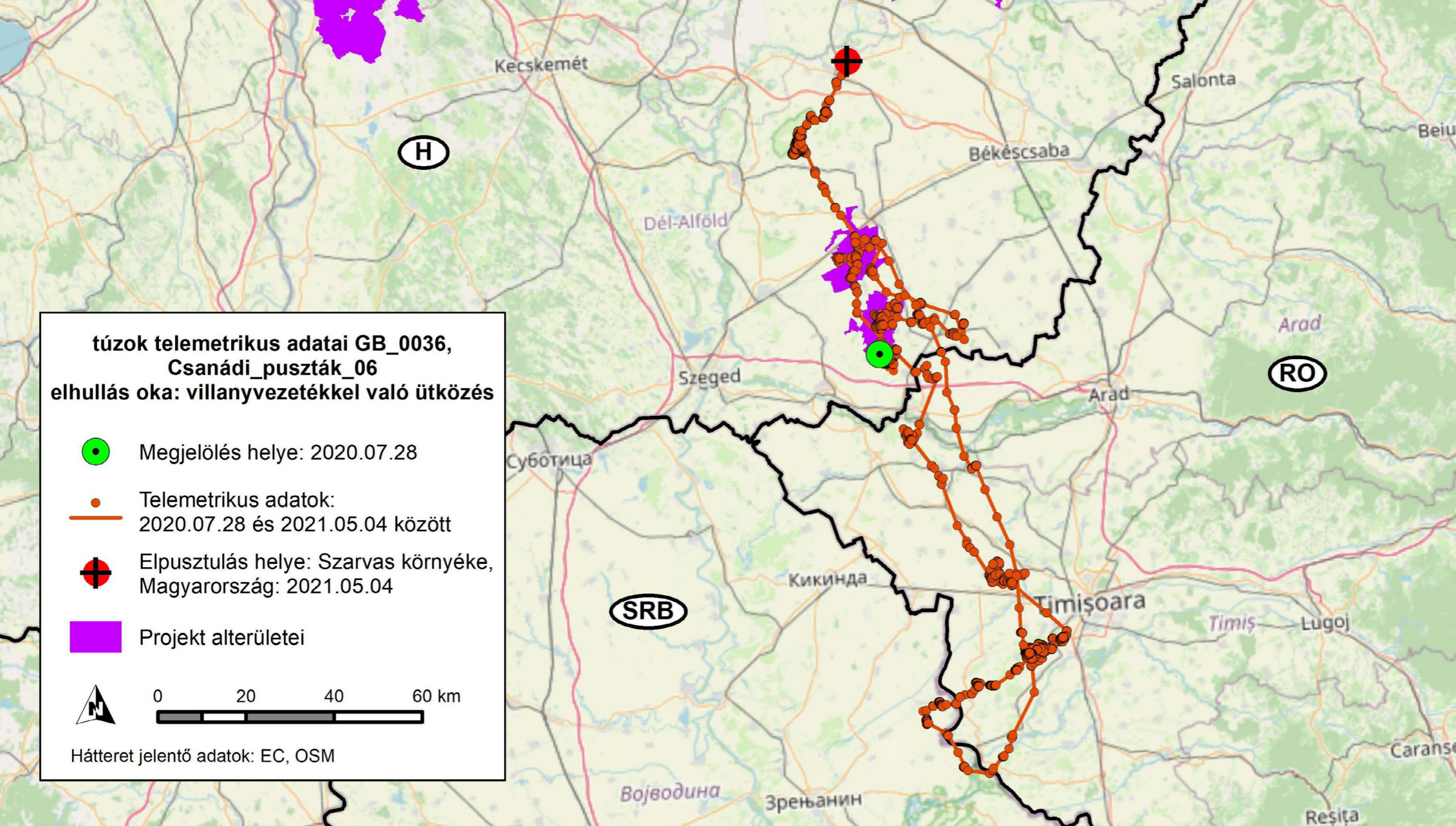

A project fő célkitűzései

Ausztria (AT) és Magyarország (HU) több éve végez aktív tűzokvédelmi tevékenységet. Két osztrák és egy magyar LIFE pályázatot követően a két ország együtt indította el a határon átnyúló kezdeményezést a tűzokállományok közép-európai védelme érdekében. A korábbi erőfeszítések sikereire építve ez a LIFE pályázat folytatja az élőhelyek tűzokbarát kezelését, a levegőzetekkel történő ütközések kockázatának csökkentését, amelyek évekig az első számú halálozási tényezőt jelentették az első számú fiatal, mind a felnőtt tűzok esetében. További cél a ragadozók számának csökkentése volt.

A projekt az Ausztria és Magyarország közötti határokon átnyúló együttműködés megerősítésére összpontosított, összehangolt védelmi intézkedések és fokozott kommunikáció révén.

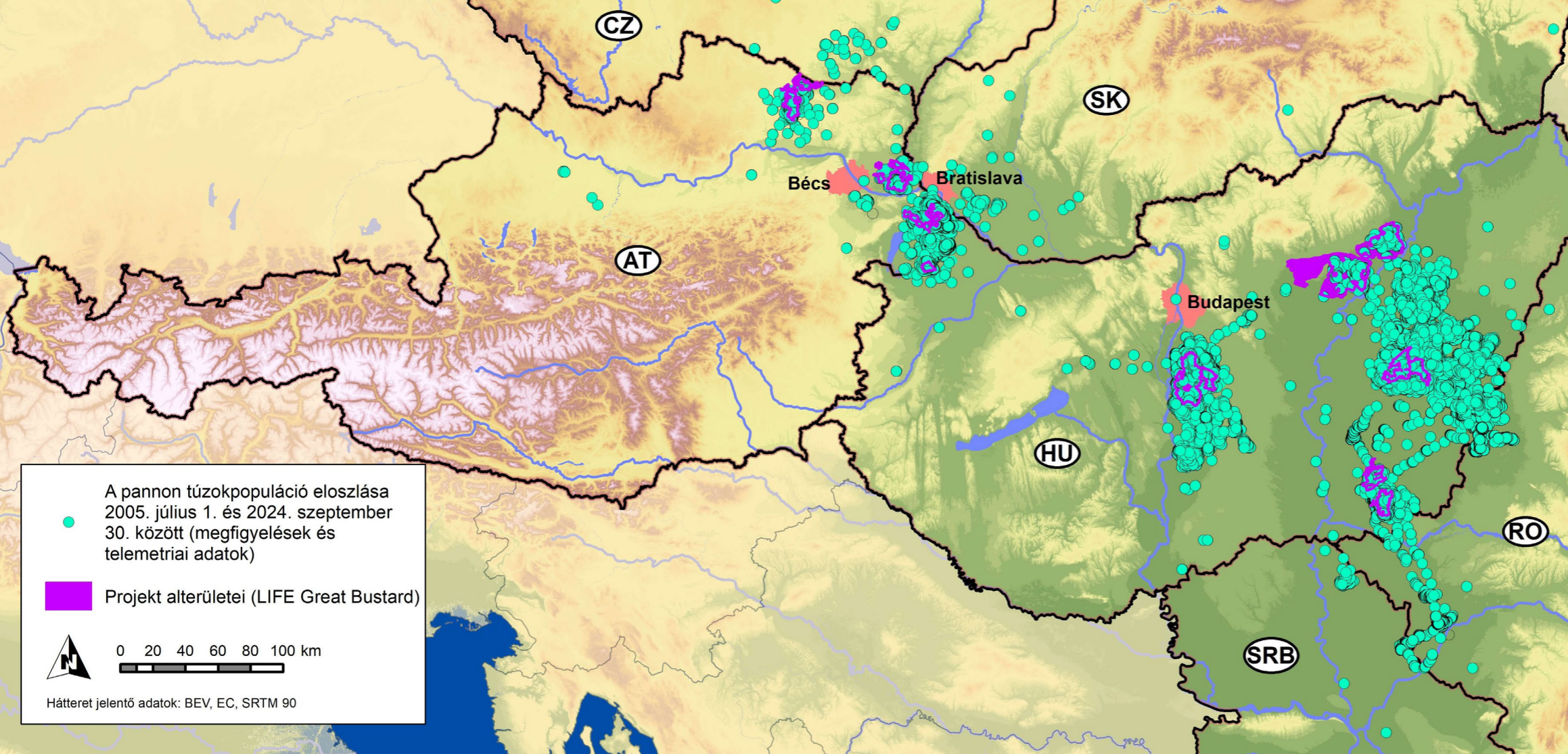

2017 júliusa és 2024 júliusa között 73 (23 Ausztriában és 50 Magyarországon) túzok nyomkövetőkkel történő jelölését végeztük el, ami rendkívül értékes adatokkal szolgált. Egyik említésre méltó példa a Magyarországon, a Csanádi-pusztákon 2020. július 28-án jelölt tűzokcsibe, ami végigjárta a régió kulcsfontosságú élőhelyeit, a telet Romániában, Temesvár mellett töltötte és később Szerbiába is átment. 2021. május 4-én sajnálatos módon északi irányba történő vándorlása során Magyarországon, Szarvas közelében egy légvezetékkal ütközött és elpusztult, annak ellenére, hogy sikeresen és jó kondícióban áttelelt egyedül egy számára ismeretlen vidéken.

A nyomkövetés kulcsfontosságú szerepet játszott abban, hogy jobban megértsük a túzok viselkedését, élőhelyválasztását és mozgásait. Ez lehetővé teszi a megalapozott döntéshozatalokat a faj védelme érdekében.

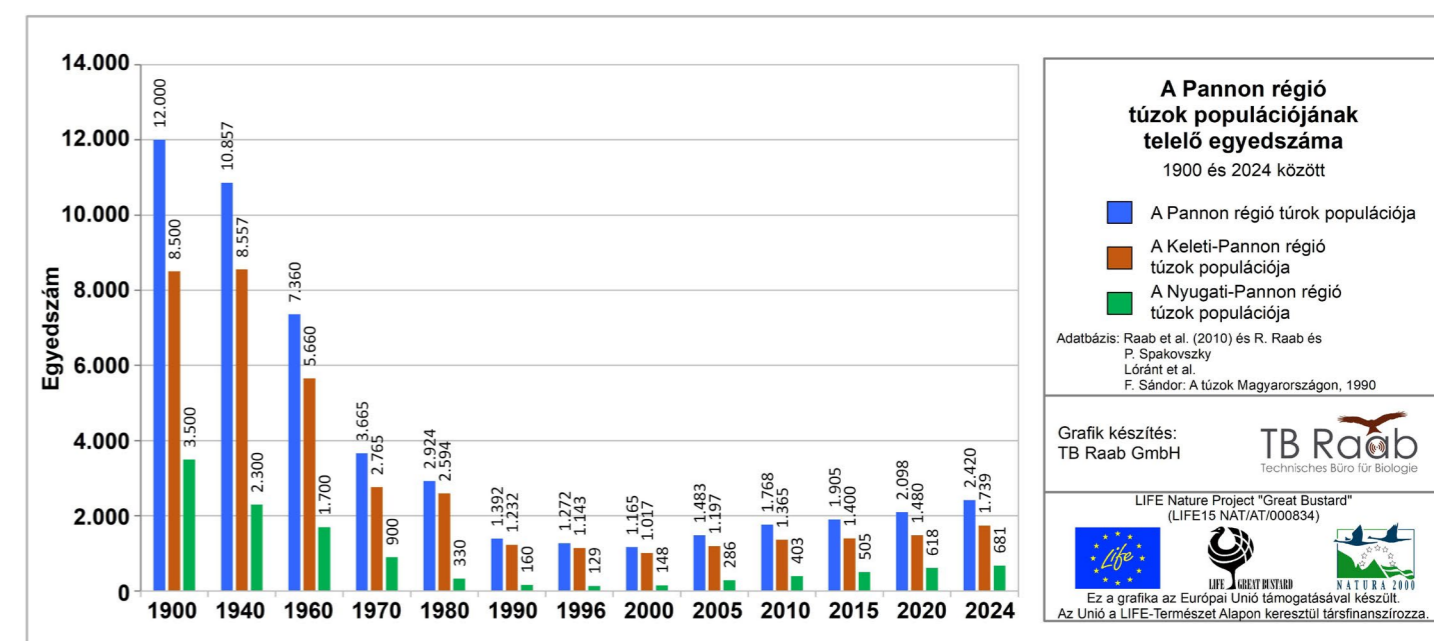
Az elmúlt két évtizedben a közép-európai tűzokállomány 64%-kal nőtt a Pannon régióban.*

* 1,483 egyedről (2005) 2,427 egyedre (2024).

Összehasonlításképpen a tűzok európai és világállománya az elmúlt 11 évben egyaránt 30%-kal csökkent.*

A védelmi intézkedéseknek köszönhetően, úgymint az élőhely-kezelés, légvezetékekkel történő ütközések kockázatának csökkentése és a gazdálkodókkal, illetve vadgazdálkodókkal való együttműködés azt eredményezte, hogy Ausztria és Magyarország tűzokállománya, és ezzel a teljes pannon régióé növekedett.

*Európában 39,136 – 44,940 egyedről (2012), 27,987 – 30,436 egyedre (2023)

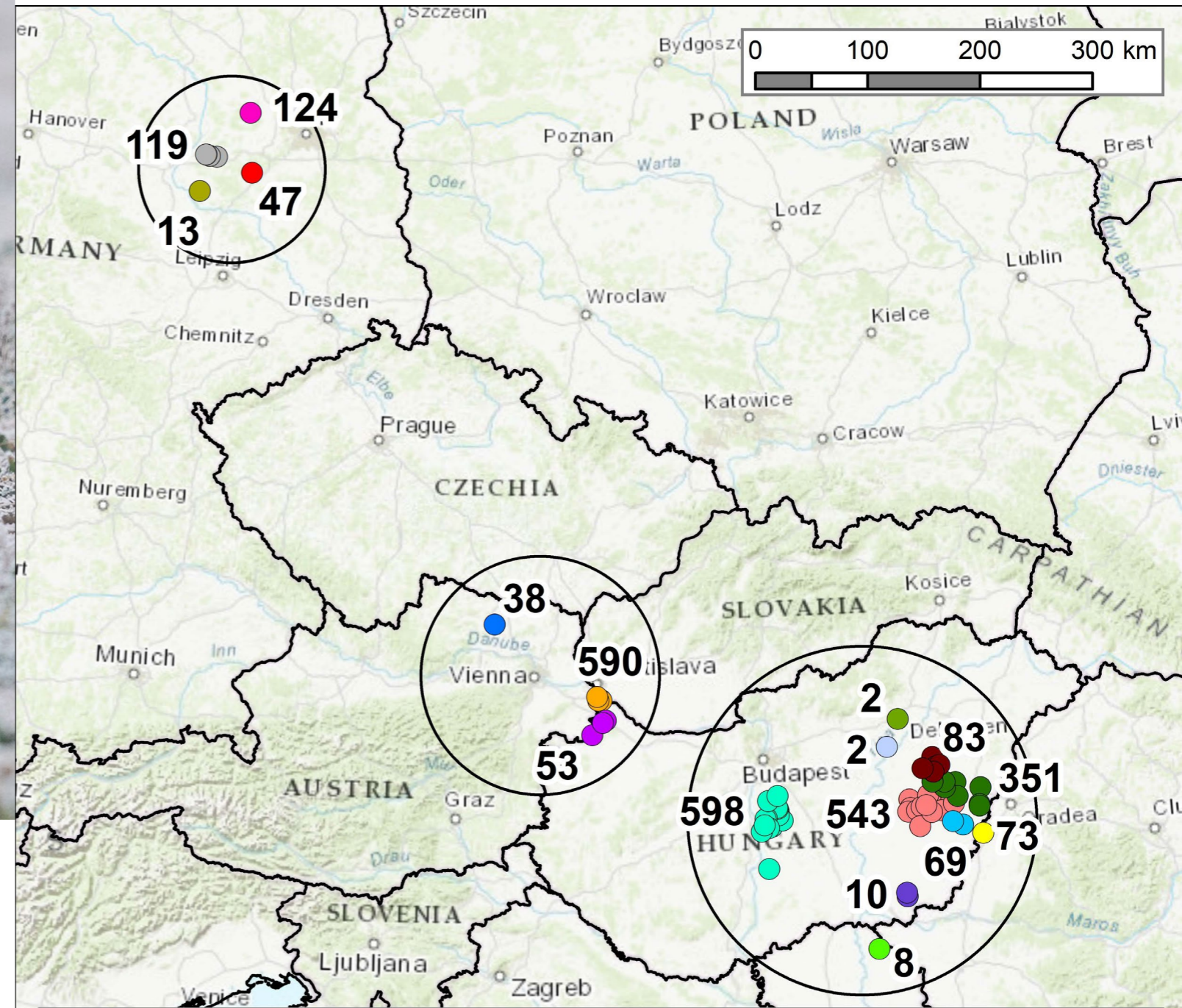
A túzok téli szinkron-számlálása Közép-Európában

Túzokok Romániában
© Attila Nagy, Milvus Group

2017 óta Ausztria, Csehország, Németország, Magyarország, Románia, Szerbia és Szlovákia összehangolt téli túzokszámlálásokat valósított meg.

Az eredmények biztatóak: a 2017-ben számolt 1,751 egyed 2024-ben már 2,723-ra emelkedett, ami 56%-os növekedést jelent hét év alatt ebben a 7 országban.

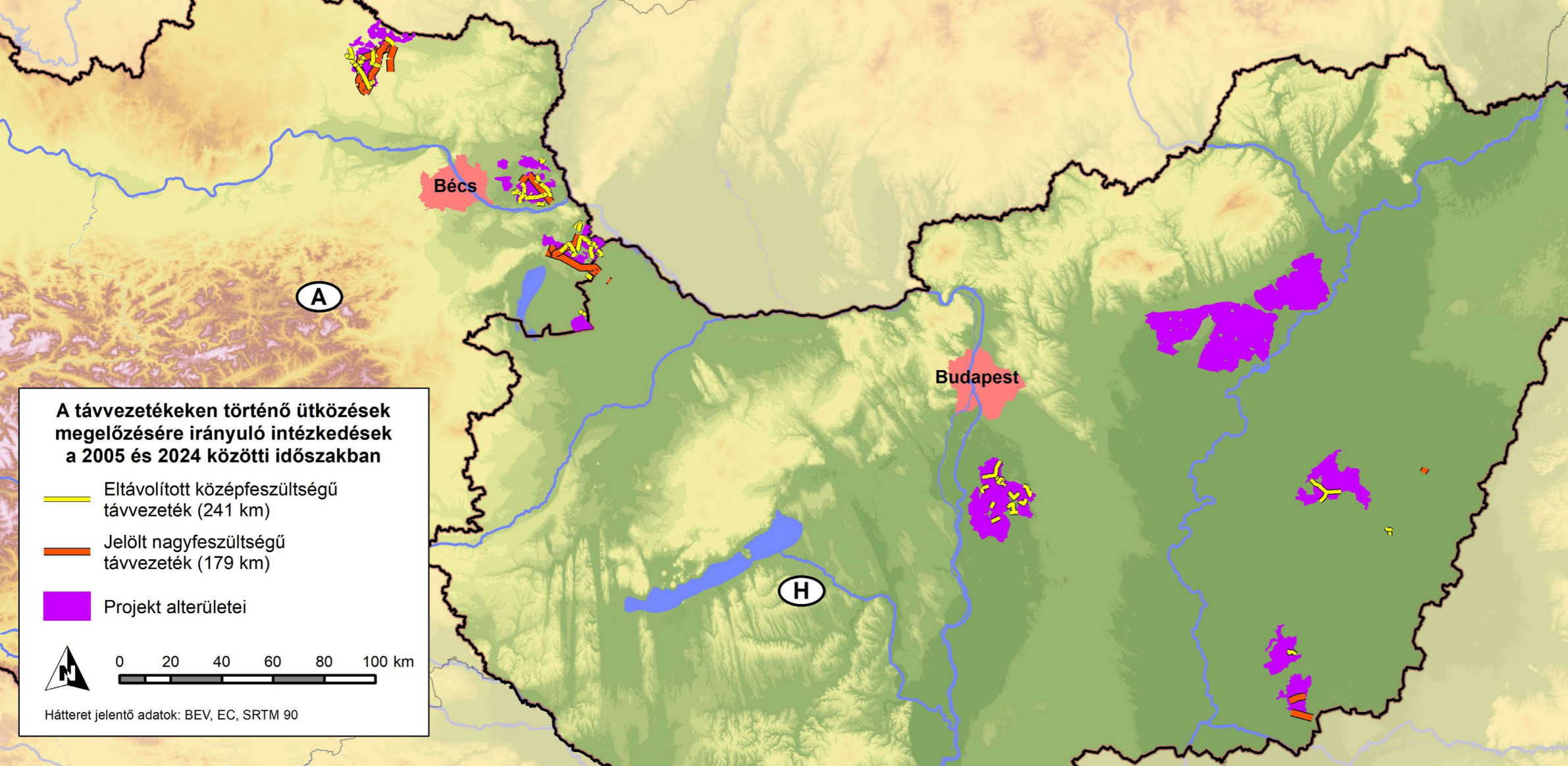
Közép-Európa mindhárom túzokpopulációjának (német, nyugat-pannon és kelet-pannon populáció) egyidejű téli számlálásának eredményei - 2024.01.13. és 2024.01.14. (2024.01.10. - 2024.01.17.; 2723 egyed)

Német populáció (303 egyed)	Kelet-Pannon (1.739 egyed)
● Belziger Landschaftswiesen (47 egyed)	● Bihar (351 egyed)
● Fiener Bruch (119 egyed)	● Dévaványai-sík (543 egyed)
● Havelländisches Luch (124 egyed)	● Felső-kiskunsági szikes puszták és turjánvidék (598 egyed)
● Zerbster Land (13 egyed)	● Hortobágy (83 egyed)
Nyugat-Pannon (681 egyed)	● Kis-Sárrét (69 egyed)
● Parndorfer Platte - Heideboden (590 egyed)	● Vásárhelyi- és Csanádi-puszták (10 egyed)
● Waasen - Hanság, Mosonszolnok (53 egyed)	● Nagyszalonta (73 egyed)
● Westliches Weinviertel (38 egyed)	● Mokrín (8 egyed)

Adatforrás: Marcus Borchert et al. (Deutschland), Dávid Grabovac et al. (Serbien), Miklós Lóránt et al. (Ungarn), Attila Nagy (Románien), Rainer Raab et al. (Österreich, Magyarország és Szlovákia egyes részei)

LIFE Nature Project "Great Bustard" (LIFE15 NAT/AT/000834)

Ezt a térképet az Európai Unió finanszírozza. Az Unió a LIFE-Természet Alapon keresztül társfinanszírozza.

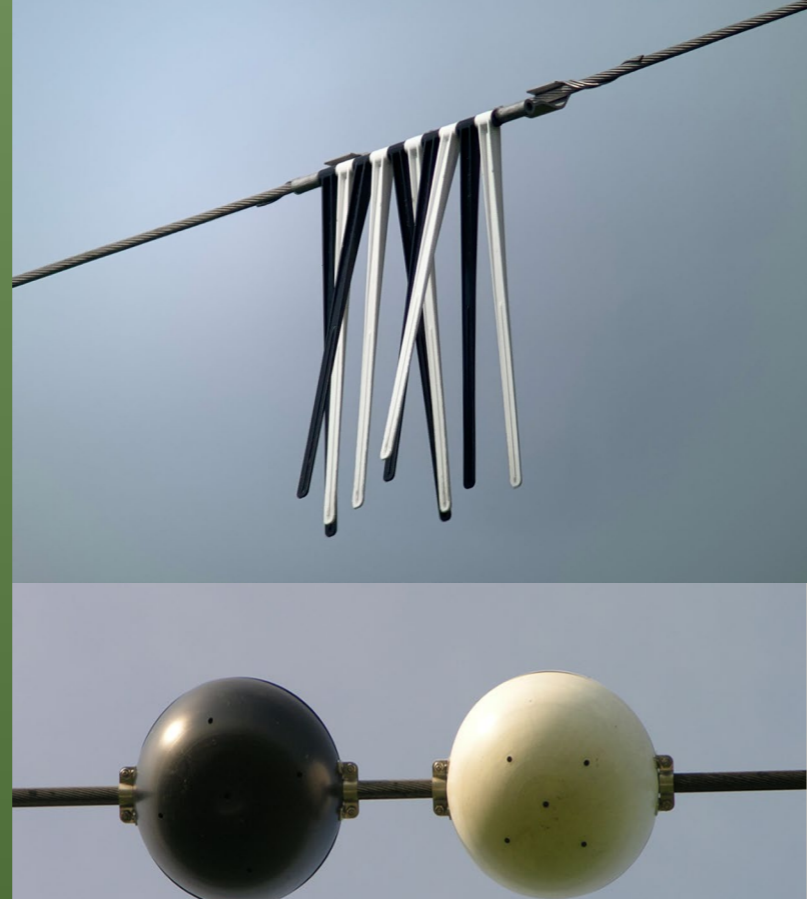
Az elmúlt 20 évben mintegy 241 km közepesfeszültségű légvezeték földkábelrel való kiváltása, majd az oszlopok és szabadvezetékek elbontása történt meg, 154 km Ausztriában és 87 km Magyarországon.

Továbbá 179 km nagyfeszültségű vezetékszakasz jelölése valósult meg azok láthatóságának növelése érdekében a pannon régióban (ebből 162 km a nyugatpannon és 17 km a keletpannon régióban).

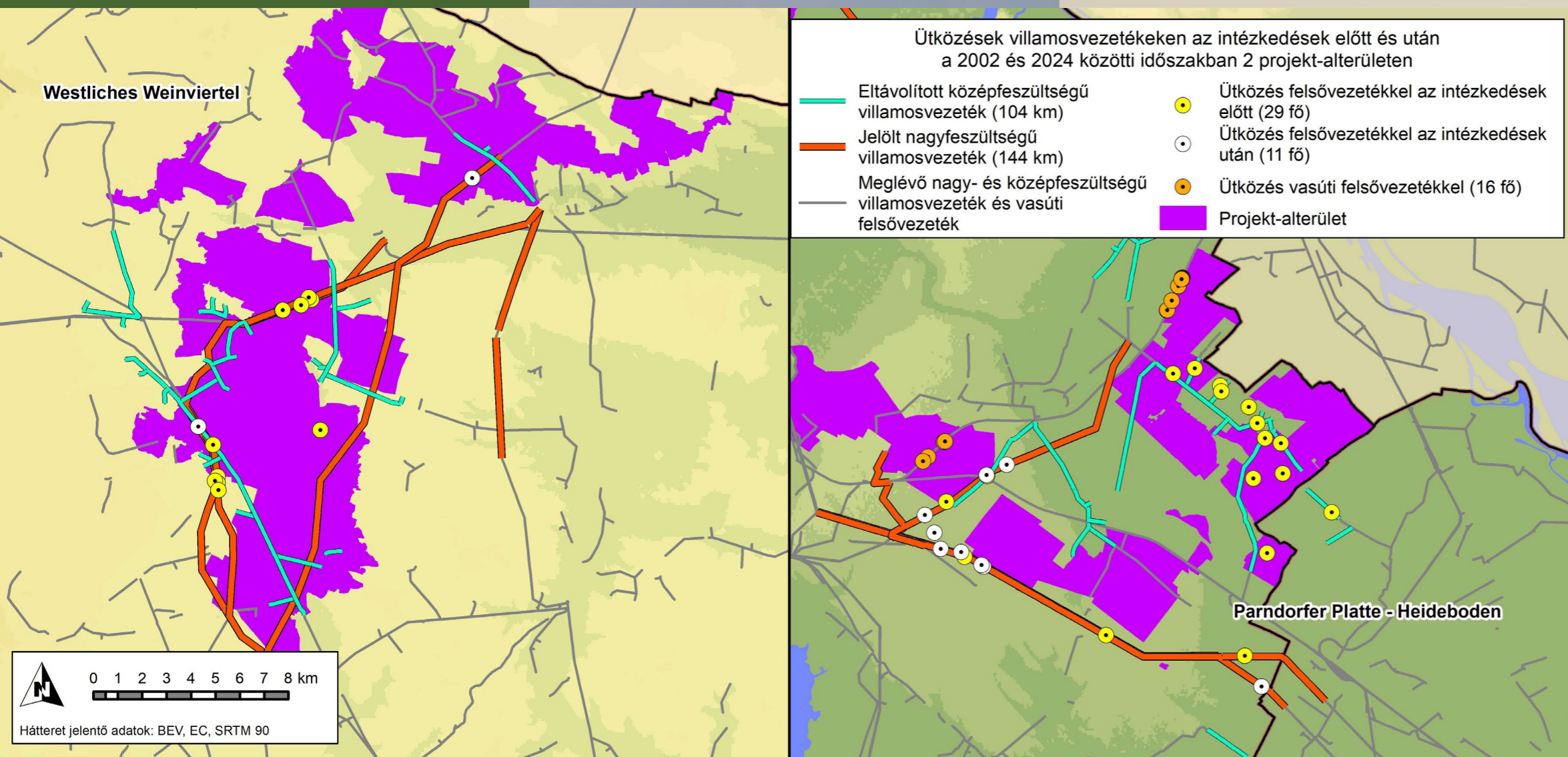
A légvezetékekkel történő ütközés kockázatának csökkentése jelöléssel és kábelesítéssel

A légvezetékek jelölése és a kábelesítés a leghatékonyabb tűzokvédelmi intézkedések egyike.

Különböző típusú légvezetékszakasz-jelölőket (pl. madáreltérítő eszközöket, vagy fekete-fehér jelzőgömböket) alkalmaztunk Ausztriában és Magyarországon a LIFE GreatBustard projekt keretében.
© LIFE Great Bustard

Nagyfeszültségű vezetékszakaszok jelölése: 2023 év végére két fő ütközési gócpont került meghatározásra Magyarországon, ami sürgős beavatkozást igényelt. Csak a Csanádi-puszták projektterületen több, mint 15 km hosszúságú vezetékszakasz jelölése valósult meg. Ez a terület mintegy 30 madár élőhelye és egyben kiemelt jelentőségű a szerbiai tűzok élőhelyekkel való összeköttetés szempontjából.

A LIFE-támogatott veszteségcsökkentő intézkedések megvalósítását megelőzően 29 tűzok pusztult el ütközés következtében a Westliches Weinviertel és Parndorfer Platte – Heideboden területeken. A beavatkozások után ez a szám 11-re csökkent.

Amíg számos terület ma már biztonságosabb, addig bizonyos területek, különösen a vasútvonalak környezete még beavatkozásra vár. Ez idáig 16 tűzok ütközött vasúti felsővezetékkel.

Nagyfeszültségű vezetékszakaszok jelölése
Ausztriában
© TB Raab GmbH

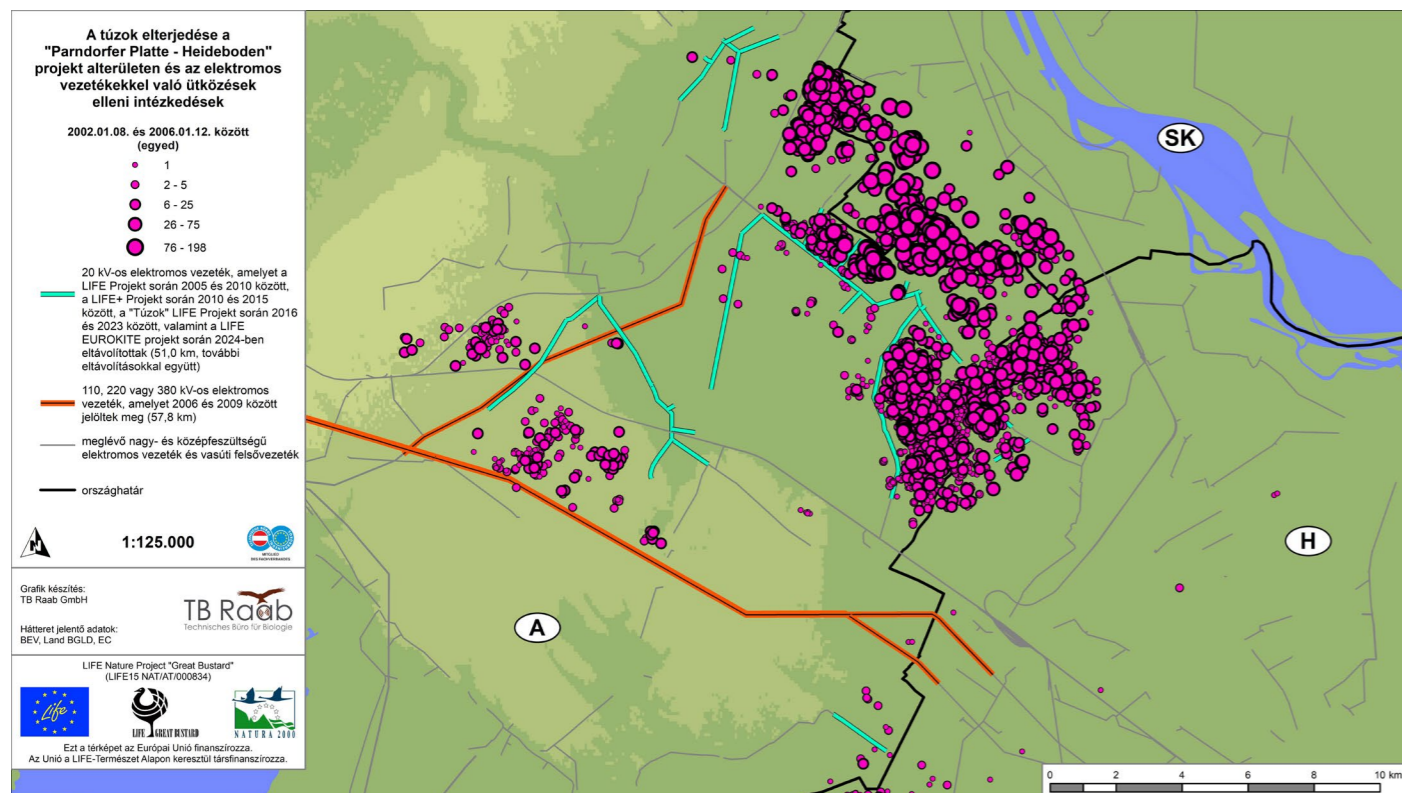
110 kV-os vezetékszakasz földkábelben, 12 km hosszan Burgenlandban (Ausztria)
© TB Raab GmbH

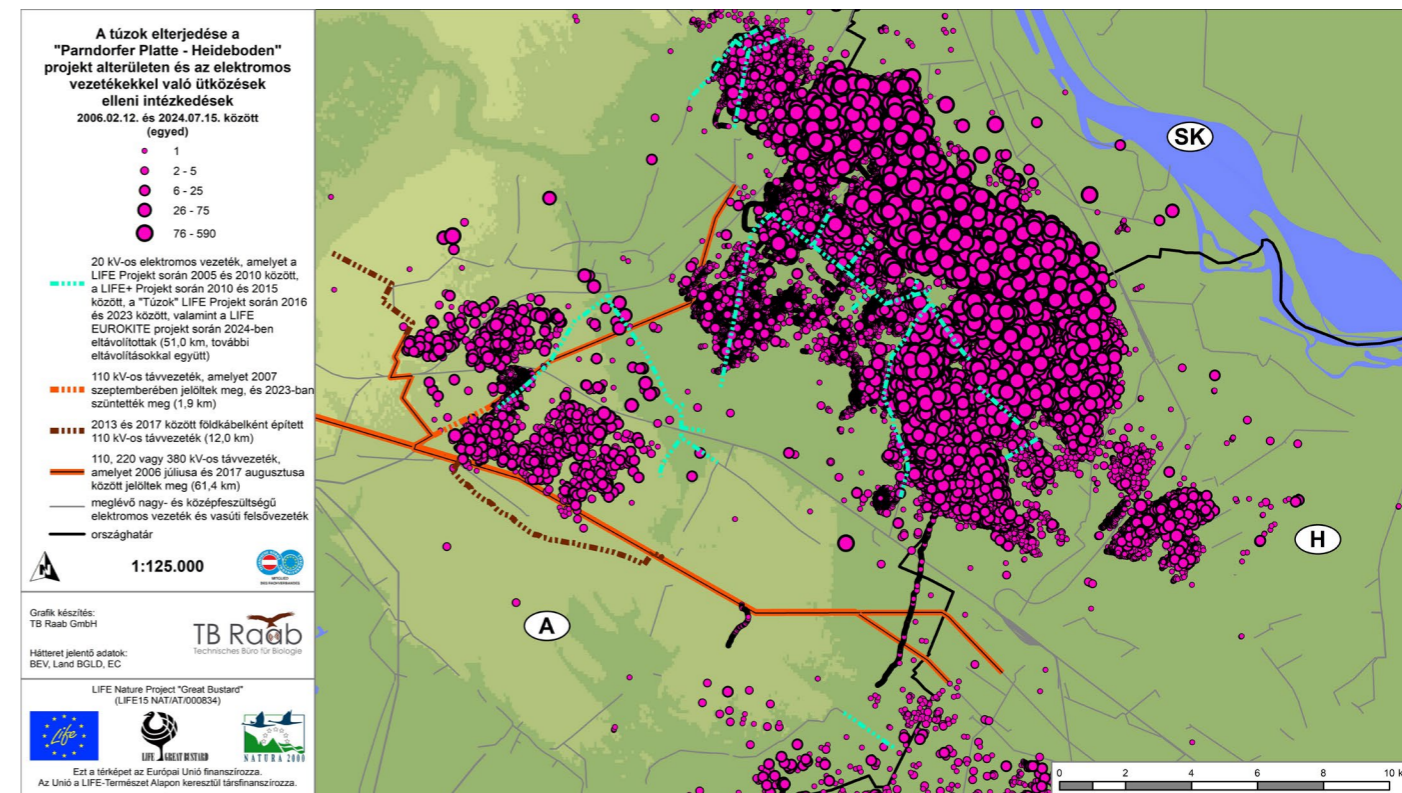
Jelölt nagyfeszültségű vezetékszakasz Ausztriában
© TB Raab GmbH

Egy a helyi energiaszolgáltatóval kötött úttörő megállapodásnak köszönhetően új szabadvezetékek nem létesülhetnek Ausztria legjelentősebb túzok élőhelyein. Egy újonnan épült 12 km hosszú, 110 kV-os légvezeték földkábelben került kialakításra Burgenlandban 2013 és 2017 között, biztosítva hogy ez a kucsfontosságú élőhely több, mint két évtized után is vezetékmentes maradjon.

A légvezetékekkel történő ütközések elleni intézkedések előtt csak néhány tűz fordult elő a délnyugati szektorban.

A légvezetékekkel történő ütközések elleni intézkedések után a tűzok előfordulások száma ugyanitt megnőtt és elkezdtek újra használni a délnyugati szektort.

A LIFE Great Bustard projekt szoros együttműködést tett lehetővé gazdálkodók, vadgazdálkodók, és helyi ügyintézők között annak érdekében, hogy a 9 projekt alterületen költésre alkalmas élőhelyek jöhessenek létre (4 ausztriai területen mintegy 45 200 ha, 5 magyarországi területen mintegy 202 100 ha), amelyek zavarásmentessége is biztosított volt.

Speciálisan kezelt ugarterület tűzokoknak, ami elegendő rovar biztosít a tűzokcsibék számára
© Franz Josef Kovacs

Osztrák gazdálkodók mintegy 6749 ha területtel csatlakoztak az ÖPUL agrár-környezetgazdálkodási programhoz 2024-ben, míg a Magas Természeti Értékű Területek programjában összesen 80 500 ha területtel vettek részt gazdálkodók Magyarországon 2021-ben speciális területkezeléssel segítve a tűzokot és biztosítva táplálékát a téli átteleléshez.

A gazdálkodók télen a repce leveléhez hozzáférést biztosítottak a tűzokok számára
© Franz Josef Kovacs

A gazdálkodók amennyire lehet, csökkentik a zavarást
© Franz Josef Kovacs

A gazdálkodók és a vadgazdálkodók meghatározó szerepet játszottak a zavarás csökkentésében és részt vettek a védelmi intézkedések monitorozásában.

Németország

Lengyelország

Közép-Európa (6 ország) tűzokterületeinek elemzése a 2005 és 2024 közötti időszakban

- nagy jelentőségű terület (283.389 ha, fontos költő- vagy táplálkozóhely)
- Közepes jelentőségű terület (170.813 ha, rendszeres megfigyelések vagy egyedi költések)
- közepes jelentőségű terület (392.785 ha, csak néhány megfigyelés vagy egyetlen költés)
- alacsony jelentőségű terület (929.242 ha, csak egyszeri megfigyelés)
- repülési területek (52.419 ha, csak egyszeri megfigyelés)
- potenciális tűzokéllőhely (56.176.589 ha, tűzokmegfigyelések nélkül az elemzési időszakban)
- települések, infrastruktúra és víztestek (nincs tűzokéllőhely)

 országhatár

Grafik készítés:
TB Raab GmbH

Háttérrel jelentő adatok:
OSM, EC

LIFE Nature Project "Great Bustard"
(LIFE15 NAT/AT/000834)

Ezt a térképet az Európai Unió finanszírozza.
Az Unió a LIFE-Természet Alapon keresztül
társfinanszírozza.

Csehország

Szlovákia

Ausztria

Magyarország

Románia

Olaszország

Szlovénia

Szerbia

Horvátország

0 50 100 150 200 km

Ausztriában több mint 700 ember – köztük 550 gazdálkodó és több mint 100 vadász bevonásával valósultak meg a tűzokvédelmi pályázatok.

Mag. Dr. Rainer Raab vadászokkal
© TB Raab GmbH

2024 WINGSPAN

A Wingspan konferencia résztvevői 2024-ben
© Hansruedi Weyrich

2024. október 15 és 17 között a TB Raab, a Renewables Grid Initiative-vel és az Elia Group-pal együttműködve szervezte meg a “Wingspan 2024 – Partnerships for a Bird-Friendly Energy Transition” konferenciát Brüsszelben (Belgium). Ez az új kezdeményezés összehozta a természetvédelmi, a tudományos, a hálózatüzemeltető, megújuló energia fejlesztő és a döntéshozó szakembereket, hogy megosszák stratégiai elképzeléseiket egy környezetbarát energiahálózat érdekében.

A LIFE EUOKITE, LIFE Great Bustard, és a LIFE SafeLines4Birds projektek támogatásával az esemény 32 országból 155 személyes és 165 online résztvevőnek adott otthont.

A következő Wingspan konferenciát 2026-ra tervezik Berlinben, Németországban.

A LIFE projekt kezdete óta több mint 40 információs eseményt és műhelytalálkozót tartottunk Ausztriában helyi érintettekkel, köztük gazdálkodókkal és iskolai csoportokkal. A projektterületen 22 település polgármestere kapott személyes tájékoztatást a projekt céljairól és a főbb tevékenységekről. A projekt 55 sajtócikkben, 3 TV műsoron és 2 interjún keresztül is népszerűsítette a LIFE programot.

A LIFE Great Bustard és a LIFE EUROKITE projektek bemutatása helyieknek Sandl-ban (Ausztria)
© TB Raab GmbH

Oktatási tevékenység iskolákban (Ausztria)
© TB Raab GmbH

Előadás a LIFE Great Bustard projektről a CMS COPI4 kísérő rendezvényén Samarkandban (Üzbegisztán)
© TB Raab GmbH

Oktatási tevékenység (Ausztria)
© TB Raab GmbH

A különböző érdekeltségű felek közötti együttműködés elengedhetetlen a veszélyeztetett fajok, például a túzok védelméhez.

Magyar és osztrák vadászok találkozója
© LIFE Great Bustard

Magyarországon széles körű együttműködés jött létre az Agrárminisztérium, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, a Kifizető Ügynökség, valamint a Magyar Nemzeti Vadászkamara között. A rendszeres információ-megosztás megerősítette az agrár-élőhelyek védelmét. Közös javaslatot dolgoztak ki az érintettek, köztük a vadgazdálkodók és a méhészek képviselői a biológiai sokféleség növelése érdekében. Az agrár-környezetgazdálkodási program keretében egy kifejezett tűzokvédelmi intézkedés-csomag épült be a nemzeti támogatási rendszerbe. Közös képzéseket és szemléletformáló rendezvényeket is tartottunk az agrár-szaktanácsadók és a kifizető ügynökség munkatársai számára a további természetvédelmi célok elérése érdekében.

Megállapodás aláírása az Országos Magyar Méhészeti Egyesület, az Országos Magyar Vadászkamara és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) között 2020-ban.

© LIFE Great Bustard

Drónokat használtak az agrotechnológia természetvédelmi célú alkalmazási lehetőségeinek felmérésére.

© LIFE Great Bustard

Gyakorlati bemutatókat szerveztek a hatékony élőhely-gazdálkodásról Magyarországon gazdálkodók és mezőgazdasági, valamint vadvédelmi szakemberek számára.

Ezek az előadások arra összpontosítottak, hogyan lehet megvédeni a tűzokok élőhelyeit a mezőgazdaságban.

Terepi sajtótájékoztató Magyarországon
© LIFE Great Bustard

Természetbarát mezőgazdasági technológiákat bemutató kisfilmeket készítettünk és osztottunk meg online. Útmutatók készültek a Natura 2000 területek kezelésére, és több mint 70 eseményen, több mint 3000 szakembert sikerült elérni.

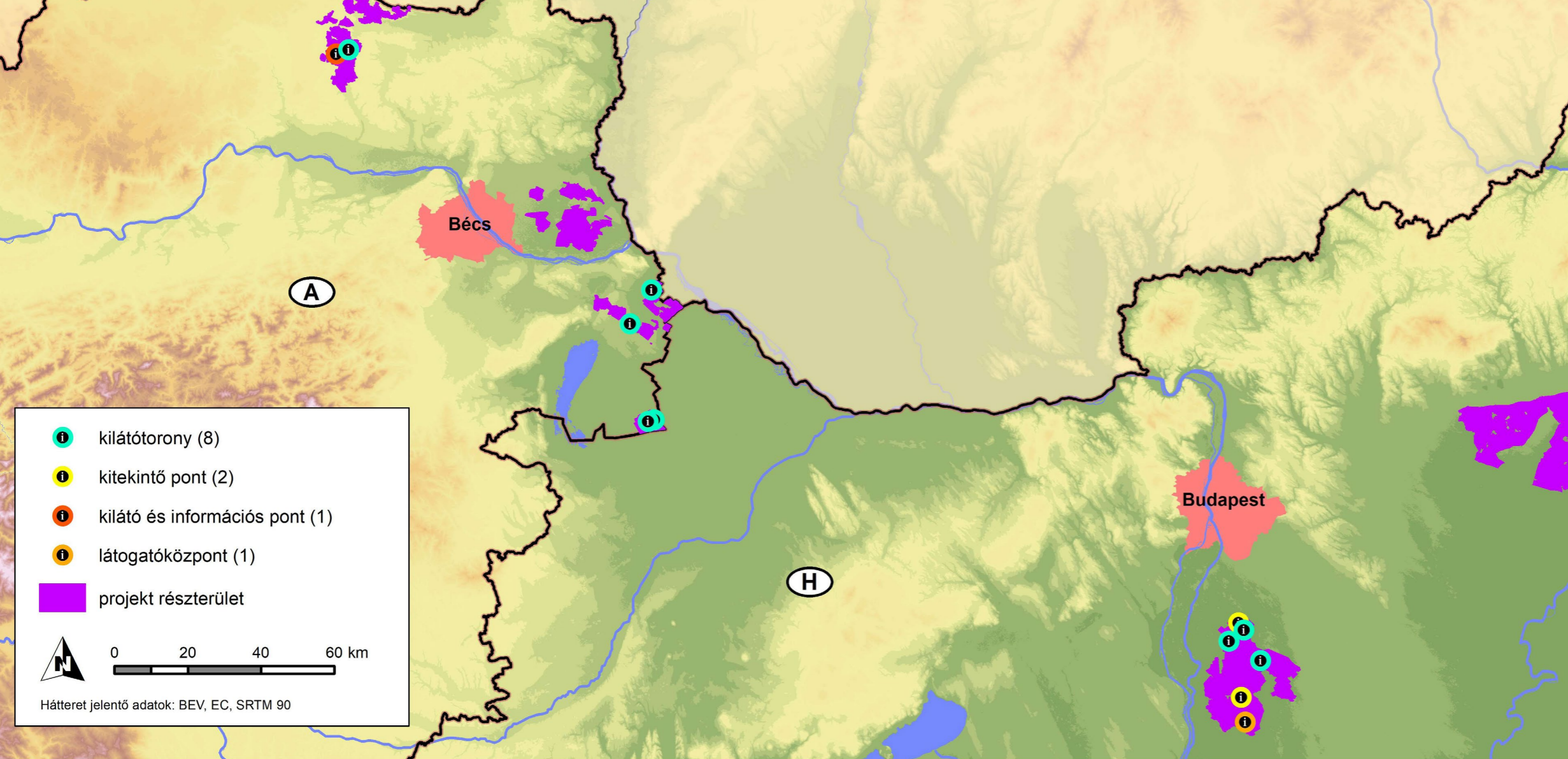
Egy a BirdLife, a FAO és az Agrárminisztérium által támogatott nemzetközi konferencia a biodiverzitás megőrzésének fontosságára hívta fel a figyelmet mezőgazdasági viszonylatban. A projekt eredményei széles körben megjelentek a szakmai felületeken, köztük a Madártávlatban, a Nimródban, a Magyar Mezőgazdaságban, a Vadászévkönyvben, és online platformokon.

Bemutató szántóföldön a gazdálkodóknak
© LIFE Great Bustard

Gyepkezelésekre irányuló terepi műhelytalálkozó
© LIFE Great Bustard

A közvélemény szemléletformálása kulcsfontosságú szerepet játszik az olyan veszélyeztetett fajok megőrzésében, mint a tűzok. A LIFE projekt részeként az elmúlt években számos információs és megfigyelési pont is épült.

Ezek a helyszínek évente több ezer látogatót vonzanak, és lehetőséget kínálnak a tűzokcsapatok- mint a sikeres védelmi erőfeszítések látható bizonyítékának megfigyelésére.

A LIFE projektek képesek változást hozni.

Fedezze fel Ön is a tűzokok szépségét!

A Felső-Kiskunság természetvédelmi intézkedéseinek fókuszában álló legjellemzőbb sztyeppe élőhelyek falfestményének egy részlete.
© LIFE Great Bustard

A komplexum egyben a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság Dunamenti Tájegységének központjaként is szolgál, innen koordinálva a régió tűzok- és sztyeppi élőhelyeire összpontosító természetvédelmi munkálatokat.

Oktatóközpont Magyarországon
© LIFE Great Bustard

„Sztyeppék Háza” nevű
oktatási központ
Kunszentmiklóson.
A központ workshopokat,
tereplátogatásokat és
rendszeres találkozókat
szervez
a kulcsfontosságú
érintett felek és
fókuszcsoportok
számára.

Nyilatkozat aláírása Ausztria (Mr. Peter Iwaniewicz), Szlovákia (Mrs. Katarína Butkovská) és Magyarország (Mr. Bertalan Balczó) képviselői által.
© TB Raab GmbH

A természet-
védelmi
erőfeszítések
folyamatosan
folytatódnak
mind európai,
mind globális
szinten.

Magyarország és Ausztria is aláírója annak az egyetértési megállapodásnak (MoU), amely a vándorló vadon élő állatfajok védelméről szóló egyezmény (CMS / Bonni Egyezmény, 2001) keretében szolgálja a tűzok védelmét.

A megállapodás keretében legutóbb 2023-ban, Pozsonyban került sor MoU-találkozóra, ahol Ausztria, Magyarország és Szlovákia képviselői közös nyilatkozatot írtak alá a tűzok hosszú távú védelméről, különös tekintettel a három országot érintő nyugat-pannon régióra.

A nyilatkozatban kifejezték elkötelezettségüket a tűzok élőhelyeinek megőrzése és állapotuk javítása, a monitoring- és kutatási tevékenységek folytatása, valamint az állomány hatékony védelme mellett. Emellett kiemelték az együttműködés fenntartásának fontosságát az Európai Unió Közös Agrárpolitikája keretében megvalósuló agrártámogatásokkal kapcsolatos információk megosztása révén.

További célként fogalmazták meg egy európai szintű természetvédelmi projekt, a tűzok és a reznek védelmét szolgáló „LIFE EUROBUSTARD” pályázat előkészítését és megvalósítását.

A Bustards Without Borders egy szakértőkből, szervezetekből, kormányzati intézményekből és más érdekelt felekből álló konzorcium, ami megalapozott szakértelemmel rendelkezik és elkötelezett a fenntartható tűzokvédelem mellett. A tagok együtt dolgoznak, hogy megosszák egymással a bevált gyakorlatokat, koordinálják és előmozdítsák a tűzokfajok védelmét négy kontinensen – Afrikában, Ázsiában, Ausztráliában és Európában.

Az első nagy lépés egy átfogó, a világ összes tűzokfajára kiterjedő fajvédelmi terv kidolgozása lesz, amely meghatározza az elkövetkező évek együttműködésre épülő erőfeszítéseit.

Bustards Without Borders

www.bustards-without-borders.org

A BWB létrehozásának első ötlete az üzbejisztáni COP14 konferencián merült fel a kísérőrendezvény után.
© TB Raab GmbH

Koordináló kedvezményezett

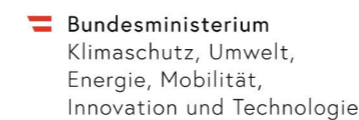
The TB Raab GmbH was commissioned to implement the LIFE Great Bustard project.

Projekt partnerek (Társult kedvezményezettek)

Társfinanszírozók és együttműködő partnerek

Az Európai Unió finanszírozásával.

Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

Impresszum

Kiadó:

Austrian Society for Great Bustard Conservation (ÖGG)

LIFE Great Bustard (LIFE15 NAT/AT/000834)

www.grosstrappe.at

www.tuzok.hu

Szerzők:

TB Raab GmbH

Mag. Dr. Rainer Raab

Hannah Böing, MSc.

Mgr. Slávka Urbanová

www.tbraab.at

Kiskunsági Nemzeti Park

Miklós Lóránt

www.knp.hu

MME Hungary

Dénes Nagy

Peter Tóth

Zsuzsanna Kurucz

www.mme.hu

Kiadás:

October 2024, 1,500 copies

Túzófotók

© Béla Motkó

